

Bijlage bij raadsvoorstel: wijziging verordening op de invoering van vermoelijkenhedenretributie 2018

Keuzenotitie Vermoelijkenhedenretributie

Inleiding

Op 8 november jl. heeft het college besloten om de raad een maand uitstel te vragen voor de besluitvorming over een vermoelijkenhedenretributie om haar gelegenheid te geven om te komen met een integraal voorstel. De raad is hier op 8 november mee akkoord gegaan. Het vervolg van de besluitvorming staat gepland voor de vergadering van 13 december a.s.

Ter voorbereiding van een integrale afweging door de raad is deze keuzenotitie opgesteld, als ondersteuning bij het bepalen van de koers.

Opbouw notitie

In deze notitie geven we een beeld van de verschillende scenario's waartussen kan worden gekozen en de effecten daarvan. Aan het einde wordt een voorstel gedaan.

Omschrijving scenario's

Hieronder geven we een omschrijving van de scenario's waartussen kan worden gekozen:

1. Doorvoeren vermoelijkenhedenretributie: de heffing zoals omschreven in het raadsvoorstel dat in behandeling is bij de gemeenteraad.
2. Doorvoeren retributie in combinatie met een fiscaal compromis: retributie in combinatie met een compromis over een alternatieve bijdrage van de partijen in plaats van geld voor een bepaalde periode. De afkoop kan lager zijn dan het retributiebedrag.
3. Doorvoeren retributie en vervolgens in de vorm van subsidie op concrete projecten teruggeven aan Spant!, het Muider slot en Oud Valkeveen.
4. Privaatrechtelijk alternatief: een privaatrechtelijke overeenkomst tussen de gemeente en Spant!, het Muider slot en Oud Valkeveen afzonderlijk waarin zij de verplichting op zich nemen om gedurende een afgesproken meerjarige periode een concrete, kwantificeerbare maatschappelijke bijdrage te leveren. In combinatie met het intrekken van het voorstel retributie.
5. Intrekken van het raadsvoorstel tot harmonisering van de vermoelijkenhedenretributie. Er is dan geen retributieveffing. In deze variant wordt de besluitvorming over de harmonisatie en het aangaan van overeenkomsten met instellingen van elkaar losgekoppeld. Het college kan alsnog afspraken maken met grote instellingen over een concrete meerjarige maatschappelijke bijdrage in het kader van het vigerende beleid (op het gebied van het sociaal domein, duurzaamheid, c.a.).

Toetsing varianten

Scenario's	Retributie	Fiscaal Compromis	Retributie en Subsidie	Privaatrechtelijk alternatief	Harmonisatie intrekken
Draagvlak partijen	--	--	--	+	++
Draagvlak Raad	+/-	+/-	+/-	+/-	--
Uitvoerbaarheid	--	+/-	—	+	+
Jur. houdbaarheid	+/-	+	--	+	+
Visie en Missie GM	+/-	+/-	+/-	+	+
Imago GM	--	+/-	+/-	+	+
Financiële gevolgen	+/-	+	+/-	+/-	--

Toelichting:

Draagvlak partijen

- Partijen zijn principieel tegenstander van een gemakkelijkhedenretributie. Het Muiderslot en Spant! willen indien noodzakelijk ter overbrugging nog wel beperkte tijd betalen
- Principieel bezwaar blijft ook bestaan bij de keuze voor een fiscaal compromis omdat de dwingende retributiemaatregel in stand blijft. Langjarige afkoop lijkt voor partijen niet (meer) bespreekbaar
- Innen retributie en vervolgens teruggeven als subsidie: principieel bezwaar blijft bestaan, partijen vinden het omslachtig en minder helder dan een privaatrechtelijke overeenkomst
- Privaatrechtelijk alternatief: partijen zijn naar wat we hebben gehoord bereid om maatschappelijk relevante inzet te plegen en dat meerjarig vast te leggen
- Intrekken raadsvoorstel: partijen zijn bereid om maatschappelijk relevante inzet te plegen en dat meerjarig vast te leggen. Mogelijk zijn er meer grote instellingen die dat ook willen doen (maatschappelijk ondernemen wordt tegenwoordig breed gedragen)

Draagvlak Raad

- Voor alle varianten zien we in de raad voor- en tegenstanders van een retributie. Enerzijds met argumenten dat het rechtvaardig is dat grote gemakkelijkheden meebetalen aan gemeentelijke voorzieningen omdat zij daar ook profijt van hebben. En dat we generieke maatregelen willen treffen en derhalve liever een retributie hebben dan individuele afspraken met ondernemers. Anderzijds omdat zonder uitgebreid onderzoek niet een heel concrete kostentoerekening gemaakt kan worden van de kosten die direct samen hangen met de gemakkelijkheden. Het wettelijk kader voor deze heffing vereist overigens ook geen kostentoerekening. Daarnaast zijn argumenten tegen een dergelijke heffing dat: weinig gemeenten deze retributie heffen en dat de heffing niet in lijn is met het beleid om Gooise Meren aantrekkelijk te maken voor toeristen en ondernemers.
- Het scenario Intrekken Harmonisatievoorstel betekent een koerswisseling ten opzichte van de besluitvorming in GMiB die een goede motivatie vraagt.

Uitvoerbaarheid

- In alle scenario's moet er andere dekking in de begroting worden gevonden. Zelfs bij scenario invoeren heffing kan niet de volledige geraamde bezuiniging gerealiseerd worden.
- Retributie: Invoering van de retributieveffing leidt waarschijnlijk tot bezwaren en juridische procedures. De administratieve uitvoering is redelijk eenvoudig. Wel is sprake van een relatief hoge uitvoeringslast ten opzichte van de inkomsten.
- Fiscaal compromis: medewerking van partijen is vereist en wordt niet verwacht gezien de principiële bezwaren tegen de retributie.
- Retributie Innen en subsidie: deze optie stuit op weerstand bij partijen want voelt voor hen als een 'sigaar uit eigen doos'. De dubbele regeling leidt tot relatief hoge administratieve en beleidsmatige last gemeente. Daarbij is er een samenloop met de bezuinigingstaakstelling op de subsidiebudgetten, ook vanuit GMiB. Bij subsidiering ontstaat ongelijke behandeling met andere partijen die ook inzet doen op het sociaal domein en duurzaamheid en hier geen subsidie voor ontvangen.
- Privaatrechtelijk alternatief: monitoring kan vrij simpel gehouden worden.
- Intrekken: eenvoudig uit te voeren. Bij de keuze voor het willen geven van een impuls aan het maken van overeenkomsten met grote bedrijven is er een behoorlijke beleidsmatige inzet nodig.

Juridische houdbaarheid

- Bij de retributie en de variant retributie/subsidie bestaat het risico dat de toerekening van kosten door de rechter niet in verhouding tot de werkelijke kosten wordt gevonden. Hoewel de kostentoerekening niet onderbouwd hoeft te worden wordt wel in algemene zin getoetst of er sprake is van wanverhouding. Standpunt van de gemeente is dat deze verhouding in de voorgelegde regeling in balans is. Bij alle varianten waarbij gemeente en partijen overeenstemming bereiken ontstaat er geen direct juridisch risico

Visie en Missie gemeente Gooise Meren

- De gemeente wil graag in goed overleg met burgers en bedrijven tot beleid en maatregelen komen. De varianten waarbij aan de voorkant (vóór de besluitvorming) overeenstemming ontstaat met partijen sluit het beste aan bij de missie en visie van de gemeente. In het geval van een privaatrechtelijke overeenkomst wordt er een maatwerkafpraak gemaakt tussen Spant!, Muiderslot, Oud Valkeveen en gemeente (en eventueel andere grote instellingen). In de andere gevallen wordt er eerst een retributie eenzijdig opgelegd door de gemeente waarna er een verschillend vervolg is. Er is sprake van dwang vanuit de gemeente, gebaseerd op een machtsrelatie. Dit kan worden gezien als strijdig met de missie en visie

van de gemeente. Daar tegenover staat het principe van het profijtbeginsel; dat kosten worden toegerekend aan de partij die er van profiteert.

- De regeling kan gezien worden als belemmerende maatregel voor ondernemerschap en daarmee niet in lijn met de (concept) economische visie. Teruggave via subsidie aan alleen deze drie partijen is strijdig met subsidiebeleid.

Imago Gooise Meren

- De varianten waarbij geen overeenstemming tot stand komt tussen gemeente en partijen kunnen leiden tot imagoschade voor de gemeente naar aanleiding van juridische procedures die veel aandacht kunnen krijgen in de pers
- Vertrek van Oud Valkeveen uit de gemeente kan ook leiden tot imagoschade. Negatieve pers over de reden van vertrek kan relevant zijn voor de vestigingsplaatskeuze van andere bedrijven/vermakelijkheden.

Financiële gevolgen

- Bij de retributie ontvangt de gemeente inkomsten. Er is een reëel risico op (aanzienlijke) juridische kosten in het kader van bezwaar en beroep bij invoering. Alternatieve dekking in de begroting is nodig voor het deel van het bedrag dat geraamd is als opbrengst maar niet gerealiseerd kan worden.
- Bij een fiscaal compromis ontvangt de gemeente geen retributie-inkomsten maar wel maatschappelijke baten die kwantificeerbaar zijn in een financiële waarde. De gemeente maakt weinig juridische kosten (alleen overeenkomst). Alternatieve dekking in de begroting is nodig.
- Bij een retributie gevolgd door subsidie ontvangt de gemeente de inkomsten van de heffing maar geeft die geheel of gedeeltelijk weer terug. Er zijn kosten van toetsing, overleg en administratie. Alternatieve dekking in de begroting is nodig omdat de taakstelling niet wordt ingevuld.
- Bij een privaatrechtelijke overeenkomst ontvangt de gemeente geen retributie-inkomsten maar wel maatschappelijke baten. Deze zijn kwantificeerbaar maar kunnen niet in de begroting verzilverd worden. Zo kunnen banenafspraken rechtstreeks leiden tot uitstroom uit de bijstand maar kan het BUIG budget hier niet concreet voor worden afgeraad. Er zijn kosten voor het maken van de overeenkomsten en de jaarlijkse toetsing van de naleving. De baten zijn niet te verzilveren in de gemeentelijke begroting. Alternatieve dekking voor het gat in de begroting is nodig.
- Bij intrekken van het harmonisatievoorstel moet er andere dekking in de begroting worden aangegeven.

Invulling privaatrechtelijke overeenkomst

Op dit moment zijn er nog geen afspraken vastgelegd met partijen. Wel zijn de mogelijkheden tot invulling verkend. Om een beeld te geven van de mogelijkheden noemen we hieronder enkele opties;

- Investeren in grotere toegankelijkheid voor minder validen (mobiliteit maar ook ontsluiting informatie voor blinden, doven en analfabeten)
- Investeren in verduurzaming
- Inzet statushouder als vrijwilligers ter bevordering van integratie in de samenleving
- Catering laten verzorgen door instellingen die invulling geven aan beschut werken
- Stageplekken voor jongeren uit het speciaal onderwijs
- Gratis toegang voor lokale minima (versterking regeling Kinderen doen mee en Kindpakket)

Dekking

Bij alle scenario's is het nodig om alternatieve dekking in de begroting aan te geven.

De volgende mogelijkheden om het gat in de begroting te dekken kunnen overwogen worden:

- Incidenteel dekken in 2018 uit de algemene reserve en met ingang van 2019 verwerken in het meerjarig perspectief (voor beide is in principe de ruimte aanwezig)
- Met ingang van 2019 de toeristenbelasting en watertoeristenbelasting ophogen naar het landelijk gemiddelde (levert €60.000 structureel op). Deze oplossing heeft wel hetzelfde nadeel als de retributieve heffing voor wat betreft strijdigheid met het economisch beleid. .
- Bij het vervallen van de retributieve heffing kan de subsidie aan het Muiderslot vervallen (levert €4.000 structureel op)

Dekking vanuit bestemmingsbudgetten of reserve Sociaal domein is niet mogelijk omdat de maatschappelijke meerwaarde van de inzet van partijen niet rechtstreeks te relateren is aan inkomsten of daling van kosten in de gemeentebegroting. Inzet van uitkeringsgerechtigden leidt weliswaar tot daling van de uitkeringslast maar

kan en mag in het geheel van stijgingen en dalingen van uitkeringen niet gekort worden op het BUIG budget. Wel kan een globale kwantificering van de meerwaarde beschreven worden richting raad.

Conclusie

Scenario 2 en 3 zijn op basis van de afweging niet haalbaar en moeten om die reden buiten beschouwing gelaten worden;

- Scenario 2 fiscaal compromis kan alleen met medewerking van de partijen. Daar is geen draagvlak voor.
- Scenario 3 levert op alle aspecten niets op ten opzichte van scenario 1 en leidt tot strijdigheden in het subsidiebeleid

Dan blijft een keuze tussen scenario 1 (retributie doorzetten en de scenario's 4 en 5.

De scenario's 4 en 5 (Privaatrechtelijk alternatief en Harmonisatievoorstel intrekken en in het kader van (sociaal) beleid afwegen om overeenkomsten te sluiten met nader af te spreken partijen) scoren het beste in het afwegingskader.